

Ja du har rätt, jag finner dina skäl,
At tänka klokt och göra väl,
Är et, vi böra ej de tvänne tingen skilja:
Ju mera uplyst vett, ju mera dygdig vilja;
Och således är en Menskias rätta pligt,
Som är och blir af högsta vigt,
At odla up sin siäls förmåga
Och Sanning i naturen efterfråga.
Ju mera jag den tankans styrka ser,
Ju mera oro mig den samma äfven ger;
Ty kära Criton, om ej flera,
I tiden göra rätt och godt,
Än de som nyttia väl den tankekraft de fådt
Och genom odling den förmera,
Så är den minsta del af Menniskio slägtet god;
Ty huru mången har väl lägenhet och mod
Okunnoghetens måln och dimmor genomtränga?
När lättia, vanans tvång, et blindt upfostrings-sätt,
Och dumhet, som vil steds ha rätt,
Det dyra sannings-målet stänga.
Ja, svarar du, hvem har väl sagt,
At myckenheten klok och dygdig varit:
Ej verlden blitt i villo bragt,
Om hvaren liuset sedt och sanning efterfarit.
Så är det ödets fel? Men nej vi finna väl,
Vi alla fådt af Himlen lika mycke;
At odla up vårt pund han gifvit grund och skäl;
Men många göra prof och någre mästerstycke:
Den största del i fänads-artad frid,
Den pligten aldrig kännes vid.
Tör hända ock de äro mera sälla,
Ty Criton! mån ej kunskap är en källa
Hvars åder huru ren och klar,
Likväl båd' sött och bittert vattn har;
Och hvem bör mera lycklig skattas,
Den törsten släcker med begär,
Ell' den som aldrig törstig är?
Den som med omsorg får ell' den ej något fattas?

Naturens drift är nog för jordens mästa folk:
En ringa åtrå de med ringa möda stilla;
Där är enfaldighet de få behofvens tolk
Och om än mången dygd är okänd hos de villa
Så är ock mången last uti sit inte gömd.
Här blifver svårt at skilnad mäta:
Af sed och vana blir mäst dygd och odygd dömd
Och Menniskians högsta väl man icke bör förgäta:
I hälsa, ro och nödtorft det består.
Mån kunskap til det målet tienar?
Ell' mån Naturen väl som korta vägen går
Den del åt sina barn ej utan konst förlänar?
Ja, svarar alt hvad lif och rörelse har fådt:
Den samma lag ock stumma verlden lyder;
Den ingen omväg går. Hvar hinner ju sin lott:
Men konsten så Naturens lag förtyder,
At Menniskian endast är en tom och usel slaf,
Som, midt i lystnans famn, måst finna nöjets graf:
Hon åtrår tusen ting och blir af intet mättad:
Hon skärper vett och alstrar snille-prof:
Men blir hon deraf säll och hennes åtrå lättad?
Dess mödas vinning är fördubblade behof.

Men, säger du, den mycket vet,
En lustgård finner i naturen,
Och deremot okunnoghet
Har icke högre mål än djuren.
Väl an, de lefva ju förnöjde i sin drift;
När Menniskian som sin hjerna bråkar
I vetenskap, naturens tänkeskrift
Städs nya djup för fasta botnen råkar,
Hvem vet om hon har lof i detta Eden fådt
At röra kundskaps-trät, som var båd ondt och godt?
Ho kan oss därpå vissnet gifva
At icke djuren ock från första ordning gå?
Om verlden skulle än i tusen åldrar stå,
De torde äfvenleds i konsten snärde blifva,
De tänka grumligt nu; men yttra dock begär,
Fast deras språk för oss ej kunnigt är.
Tör hända efter hand de börja redigt tänka,
Samt röja sina tankeslut
På mera tydligt sätt än de ha gjordt förut
Och nya rön åt vetenskaper skänka.
Då finge man med undran si
En djupsint Elefant en annan *Newton* bli,
Et Lejon *Scanderbey* i ädel mandom tråtsa
Och Biörnen lik *Cortes* de största riken kråssa,
En Biur, i Byggnings-konst för *Archimedes* gå
Och Apan, uti dikt, för *Voltaire* priset få.
Jag stannar i det slut at vett och konst och möda
Vår ovissnet och oro föda.

Men *Criton* likafullt din sats jag gilla vill.
Nu hör det kloka verlden til,
At sig alt mer i kunskap styrka,
Se'n hon har börjat konster yrka.
I deras rätta bruk hon sällhet söka bör,
Se'n hon Naturens röst nu icke mera hör.
Den sig på hafvets rymd beger,
Uti et bräckligt skepp och fasta landet lemnar,
Med god Compass och redskap sig förser,
Är mera vis än den som sig til segels ämnar
Förutan styre, lod, magnet och alt behof:
Han blir i första storm ju böljans säkra rof.
Fast lika dårskap bägge drifva,
At utur trygghet sig i öppen fara gifva
Den ena landet når, fastän med stort besvär;
Den andra går i qvaf och vädrets spelboll är,
En af sit eget fel sin graf i böljan finner,
En an i nöden bragt, til hamnen lyckligt hinner.

*Til Criton,
Om hvad som mera bidrager til Menniskians nöje och frid,
antingen Kunskap eller okunnighet?*

Hedvig Charlotta NORDENFLYCHT

2

En Men'skia, stadd uti en konstig värld
Sin sällhet söka skal, sitt hjertas åtrå stilla.
Som dåre väljer hon nödvändigt illa
Och blir i Labyrinthen snärd.
Som vis hon känner alla hinder,
Som stänga hennes sällhets mål,
At vanans lag hon följer mer ell' minder
Alt som förnuftets regla tål.
Fast tusen falska bilder spöka,
Kan hon bland dem Naturens urbild söka.
Ju mer hon efter den sin lefnad passa vet,
Ju mer hon når lyckosalighet.
Vi böra derfor ej de tvänne tingen skilja;
Ju mera uplyst vett, ju mera dygdig vilja;
Och således är en Menskias rätta pligt
Som är och blir af högsta vigt,
At odla up sin Siels förmåga,
Och sanning i naturen efterfråga.

Men Criton läkedom ju vore öfverflödig
Om siukdom ej gjordt honom nödig.